

FOLK OG LAND

Nr. 28 - 4. årg.

Lørdag 3. september 1955

Løssalg 50 øre

“Til sannheten hører også dette”

Maten og våre tilførsler under okkupasjonen

Åt tyskerne oss ut av huset — eller gjorde de det ikke?

Det hørte til såkalt «god tone» under okkupasjonen — og kan hende ikke minst etterpå — å klynke og klage over at okkupasjonsmakten hadde tatt fra oss all maten og overlatt den norske befolkningen til det rene svelt-ihjel. Høyest skrek de som hadde vært svartebørsens beste kunder og som ved hjelp av tysk-tjente penger hadde sikret seg selv overflod på sine landsmenns bekostning.

Dessverre har jeremiadene vist levedyktighet. Og ennå i dag hører en om tyskernes eksport av norsk smør «i likkister» og liknende gripende eventyr. Jo tjukkere påsmurt, desto bedre, later det til.

Selv folk som både visste og burde vite bedre, har falt for fristelsen til å fri til «folkets» gunst ved å smøre hetzmakerne om munnen. Det falt meg i hendene en bok forleden, en diktsamling av dr. Idar Handagard, — utgitt i 1946 under titelen «I ørnekle» og stappfull av besynderligheter. La meg eksemplvis giene et par

Å tømme en dundyne for vinden er lett nok. Det er verre å sanke duna sammen igjen, og spesielt når hetzen og ryktene blir stelt og pleid og søkt gitt et slags offentlig tilforlatelighetens skjær.

I sin bok fra 1945, «De første måneder» sier riktignok C. J. Hambro at det var ikke alt som ble bedrevet av propaganda under okkupasjonen — mot okkupasjonsmakten og mot oss som ble hjemme — som var faktisk. Meget og mangt måtte diktes ihop for å sikre stemningen. Men hvor mange er det som har giddet å feste seg ved slike gløtt bak kulissene?

Hva var så sannheten om det emne vi her behandler? Var det tilfelle at tyskerne «åt oss ut av huset» og ingen ting ytet?

La oss først prøve å rekapitulere situasjonen slik den var.

De vest-allierte — med tilslutning av Norges London-regjering — stengte i fem år totalt av for våre nærings-

Aktuelle arkitekter

Geir Grung (t.v.) og Sverre Fehn som etter oppdrag av Oslo kommune har stått for det nye prektige gamle hjemmet øpe i Økernveien. Vi antar det kommer til å innvarsle en ny epoke i norsk bygningskunst; huset som ikke farer til vørs, men holder seg på jorden. Trapper finnes ikke! Det har kostet 6 mill. kroner, og mange har klaget. Men det er ikke mere enn våre militærutgifter i løpet av to døgn!

9. september

Forbundskansler Adenauer besøker Moskva. Hans delegasjon består av 100 medlemmer.

3. oktober

kommunevalg i Norge

Lærerpensjonen i Oslo kr. 9200.-

Skal tidl. NS avspises med under det halve?

Det finns også dem som må vente til de blir 70

I 1950 underrettet Statens Pensjonskasse sine NS-medlemmer om at tjenestetid i ny stilling fått under krigen ikke ville bli medregnet i pensjonsgrunnlaget. Pensjonskassen utbetalte 6/10 av pensjonsinnskuddet i nevnte tid.

Dette ble medlemmene underrettet om i den tid da de fleste av dem vendte tilbake fra fengsler og konsentrasjonsleirer, mange av dem ribbet for nesten alt de hadde å livberge seg med. De

Det var likesom en felle de hadde gått i.

Hvilke konsekvenser hadde de ikke? Jeg nevner mitt eget forhold. I 1945 hadde jeg en alder på 55 år pluss en tjenestetid på 34 år, tilsammen 89 år. 85 år er jo det tall en må ha for å oppnå full pensjon. Nå var jeg (lærer) i 1941 gått over i en ny lærerstilling i samme kommune, Oslo. Dermed regnet Pensjonskassen, alder 51 år, tjenestetid 30, altså bare 81 år tilsammen.

Anders Nyberg

bonde nr. 1 i Aust-Agder

Anders Nyberg er ein av dei største grønnsakproducentane på Agder, det finnst vel ingen der sør som har større avkastning på 115 mål innmark enn han. Med god grunn har Aust Agder Land-

Professor V. Lundstedt in memoriam

Den berømte svenske professor V. Lundstedt er død, 74 år gammel. I ham har Sverige tapt en av sine største jurister, og rettens og sannhetens sak en av sine mest lidenskapelige forkjempere.

Lundstedts verker er revolusjonerende og nyskapende — det gjelder både på strafferettens og erstatningsrettens område. De leses også utenfor Sverige, og hans idéer vinner stadig nye tilhengere i vitenskapen.

Han var en stridens mann, overalt fremme hvor retten fornektes. Han er kjent fra Torsten Kreugers sak, fra Hammarby-mordsaken, fra Høglund-spionsaken og mange andre. En lang rekke nekrologer i «Stockholmstidningen», skrevet av fremtredende menn, gir allerede ved sine overskrifter en treffende karakteristikk av hans store personlighet.

Gustav Møller: «Vilhelm Lundstedt var en ubestikkelig sannhetssøker.»

Hilding Eek: «Han forblir stridsmannen i vår samfunnshistorie.»

Torsten Kreuger: «Med flere menn som ham ville rettsråte ikke finnes.»

Carl Olivecrona: «Ukuelig rettspatos og sannhetslidenskap.»

Ake Holmbåk: «Mot, intensitet og opprinnelighet.»

I politikken var han velkent, riksdagsmann, sosialist, men ikke partireden. Hans hugg var rettet til høyre og til venstre. Hans vennselhet og hjertensgodhet var uforlignelig. Ivrig sportsmann: rytter, tennisspiller, seiler. Som noe tilårskommen professor omstyrtet han et «alibi» ved å løpe en strekning på en kortere tid enn den som alibiet var basert på.

Da den norske regjering hadde avslått å godkjenne menneskerettighets-konvensjonens bestemmelse om klagerett for krenkede minoriteter, fant jeg det naturlig å tale med Sveriges fremste jurister, deriblant Lundstedt. Han beklaget at hans dårlige helse ikke gjorde det mulig for ham å studere oppgjøret i Norge mer inngående. Han hadde et stort verk under arbeide og hå-

det emne vi her behandler? Var det tilfelle at tyskerne «at oss ut av huset» og ingen ting ytet?

La oss først prøve å rekapitulere situasjonen slik den var.

De vest-allierte — med tilslutning av Norges London-regjering — stengte i fem år totalt av for våre normale mat-tilførsler. Attpåtil gjorde de — og dessverre med gode resultater — sitt ytterste for å bombe i senk våre få hjemlige skip som prøvde å varetta matforsyningen langs vår lange kyst. At hundrevis av norske siviles liv gikk tapt ved de samme anledninger, spilte åpenbart ingen rolle. Ved det nylige 10-års jubileums store festligheter har ofrene nytt den ære å bli innregistrert som «falt for sitt land» og uten noe skille blitt slått sammen med dem som omkom under Englandsfarten på «de sju hav» eller som måtte ofre livet for illegale motstandshandlinger her hjemme. At landsens matforsyninger var mer enn snaue ved krigsutbruddet, det er så. Vi har alltid vært avhengige og vante til å stole

(S. 68)

«Maten kom burt, me veit kven som tok han.
«Det daglege braud» var tremjøl og illt,
det var ikkje næring og folkemat,
men vombyll fyr naut.
Me lettna, vart magre som vårknipe-sauen,
men «herrane» våre vart tunge og feite som jolesvin.

(S. 44)

«Wenn dere nortmänner mangeln brot,
dass hast dokk ingen not;
dann sollen wir kommen mitt kuler unt skrot,
gefengnis, gehengnis, tukthaus unt tot.
Unt når dere sint gut be-graben,
kann dere ingen hunger haben.»

I sannhet en «poesi» med akademisk tilsnitt, men til samme tid dessverre nok også et produkt som fant sine beundrere innen oppfanterte kretser.

Hvem har ansvaret

for at vårt land blir utpint med 3 millioner kroner i militærgifter pr dag? Er det Dulles eller Gerhard Langetorp som forlanger det?

holdt sitt årlige sommermøte i dagene 19.—21. august, denne gang på Røros Turisthotell.

Som før om årene var det god tilslutning og tilfredsheten over arrangementet stor. Røros Turisthotell står i en absolutt særklasse både hva underbringelse og forpleining angår, og det elskverdige vertskap gjorde sitt ytterste for at de langveisfarende gjester skulle føle seg vel. Røros-naturens særegne storhet gjorde et uutslettelig inntrykk på dem som møtte for første gang, og sight-see-

ing-turene på selve Bergstaden og oppe i Stortvartgruva på Stortvartfjellet vakte begeistring hos deltagerne. Man følte seg små og ærbødige overfor de slitets kvinner og menn som gjennom århundrer hadde skapt den storbedrift som heter Røros Verk — kanskje mest da man fikk høre at Bergstaden omgivelser gjennom tiden fra 1644 og utover er blitt underminert av gruveganger med en samlet lengde av hele 34 norske mil, — og det i de første par hun-

Forts. side 4

NORSK JORD

Hvem har ansvaret for strømrasjoneringen i Oslo? Nå har gnålets mesterere hverken tyskerne eller NS å skylde på!

Bok av Olga Bjoner ventende

Vi erfarer at fru Olga Bjoner har under trykning et manuskript som nok vil vekke adskillig interesse, ikke minst blant dem som samler på materiale om vårt kjære fedrelands bedrøvelige rettsstatus i etterkrigsårene. Boken heter «Dette har hendt», med undertitelen «Et tidsbilde». Den vil bli å få kjøpt i løpet av oktober.

Aust-Agder

Jeg en alder på 55 år pluss en tjenestetid på 34 år, tilsammen 89 år. 85 år er jo det tall en må ha for å oppnå full pensjon. Nå var jeg (lærer) i 1941 gått over i en ny lærerstilling i samme kommune, Oslo. Dermed regnet Pensjonskassen, alder 51 år, tjenestetid 30, altså bare 81 år tilsammen.

Men ikke nok med det. Som følge av at jeg, etter Pensjonskassens regning, ikke har mer enn 81 år, kan jeg ikke få pensjon før jeg er 70 år gammel. Og da blir det pensjonetter tallet 81 år.

Dette må en si er meningsløst etter å ha handlet i god tro fra pensjonskassens ord. Men en slik fremgangsmåte av Pensjonskassen kan vel ikke være lovlig.

Pensjonens størrelse retter seg etter den lønn en hadde de en sluttet. NS-medlemmene gikk også av denne grunn komme i en ytterst slett stilling. Lærertilønnen for Oslo-lærere er siden krigsårene øket med over 50 pst. Kolleger av meg (ikke NS) som har gått av i år, har fått 9200 med dyrtidstillegg. En NS-lærer får først pensjon 5 år senere, 70 år gammel. Og da blir den for mitt vedkommende ca. 4000 kr., ikke halvparten av hva ikke NS får.

Forts. side 4

Anders Nyberg er ein av dei største grønnsakproducentane på Agder, det finnst vel ingen der sør som har større avkastning på 115 mål innmark enn han. Med god grunn har Aust Agder Landbruksselskap gjeve han sitt diplom for framifrå gardsdrift, ei æra som han deler med kona si — som elles er frå Lørenskog, og som 1921 kom til Justøya som lærarinne. Kyrne hans yter 40 000 liter om året. Beste kua til Nyberg gjev 6000 liter med ein feitprosent på 4,2. Av husdyra hans er det grisene som løner seg best. Største gleda hans er at sonen skal ta over garden etter han. Elles har dei ein dugande gardsgut med seg i arbeidet. Med moderne maskiner greider desse fire helle drifta. Me veit ikkje betre enn at det er vanleg meining i Aust Agder at Nuberg er bonde nr. 1 i heile fylket, og me reknar med at det er rett. Aslaug Fossdal hadde ein flott artikkel om Nyberg og kona i «Nationen» for 25. august. Dette har vore til stor glede for oss alle. Det ser helst ut til at bonde nr. 1 i alle fylke, eller i det minste i mange av fylka våre, var NS. Dei gjer ære på landet sitt, sjøl om rettsstaten var tosikut nok til å stempla dei som mindreverdige landsmenn.

**23. oktober
Folkeavstemning i og om Saar**

seiler. Som noe tilårskommen professor omstyrtet han et «alibi» ved å løpe en strekning på en kortere tid enn den som alibiet var basert på.

Da den norske regjering hadde avslått å godkjenne menneskerettighets-konvensjonens bestemmelse om klagerett for krenkede minoriteter, fant jeg det naturlig å tale med Sveriges fremste jurister, deriblant Lundstedt. Han beklaget at hans dårlige helse ikke gjorde det mulig for ham å studere oppgjøret i Norge mer inngående, han hadde et stort verk under arbeide og håpet å fullende det før sin død. Den 6. des. skrev han til meg:

«Hankeys bok har jeg stor sympati for likesom også for Deres bestrebelser. Om blott mine krefter rakte til, skulle jeg gjerne ville bidra til fremgang for Deres sak, når jeg har overlevert mitt manuskript til trykkeriet. Men når jeg blir ferdig dermed vet jeg ikke. I den siste tid har jeg ikke kjent meg riktig frisk og ser derfor ganske pessimistisk på fremtiden. Jeg er redd for at det ville vare for lenge innen jeg kunne få anledning til å hjelpe Dem. Det er eiendommelig, når jeg nu leser Hankeys bok, å huske at jeg tok kraftig til orde mot den daværende Ententes utleveringskrav både i den daværende «Sosialdemokraten» (13. 1. 1920) og i Deutsche Juristen-Zeitung i mars 1920. Jeg tok til og med dette tilfelle til utgangspunkt for min «Kritik av strafferättens grunnåskådningar» i «Principinledning», 1920, s. 7, s. 58—68.

Jeg ønsker Dem all fremgang i Deres bestrebelser og forblir, med særlig aktelse, Deres V. Lundstedt».

Så har altså også vår sak lidt et stort tap.

Eivind Blehr

Anders Spjeldnes, bonde i Lindås,

var 28. august 90 år. Han har drive ættegarden sin på Spjeldnes godt, og ei serleg interessa har han hatt for skogsaki, so han har planta mykje skog. Elles er han sterkt historisk interessert, og mange er det som gjennom åri har vore i heimen hans og fått innsyn i ting og hendingar frå gamletidi. Ætter og anna sit fastspikra i det bomsterke minnet hans. Han har og skrive Lindåsongen.

I yngre år reiste Anders Spjeldnes mykje på handel, kringom i vestlandsbygdene. Han er gift med Arngunna Lid frå Voss. Ho er eit par år yngre, og bae er dei friske, trass i den høge alderen. Ho har vore ei god kona for han.

Ein av sønene, kaptein Knut Spjeldnes, tok for nokre år sidan over garden.

Frå «Nationen».

Heime og ute

— Norge skylder Betalingsunionen 300 mill. dollars.

— Deutsche Werft har bestillinger på 900 000 tonn.

— Derav 14 malmskip til San Francisco.

— Bankenes Felleskontor skal nå skifte navn.

— Det nye blir Bankenes Konjunkturinstitutt.

— Samtidig går Holger Koeffoed av for aldersgrensen.

— Han etterfølges av direktør Kaare Petersen.

— Sveriges innbyggere teller nå nær 7 235 000.

— Lensvik har i år solgt jordbær for 1,2 mill. kroner.

— Landbrukshøgskolen har tatt opp 77 nye studerende.

Fortsettes inne i bladet.

FOLK og LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Skal det fortsatt opprettholdes en norsk konsentrasjonsleir i fredens 11. år?

Det er en pine for alle rettsbevisste kvinner og menn i dette land at flere tidligere NS-folk fremdeles er under pigtrådbehandling, frarøvet alle normale samfunnsfunksjoner. Vi er kommet fram til september 1955, og det skulle ha vært rikelig med tid for myndighetene til å moderere seg en smule.

Hvem er det egentlig som krever at den norske stat skal fortsette med denne utillatelige sadisme? Blant sonofrene befinner seg også tre av statsrådene, som under de uhørt vanskelige okkupasjonsårene fristet den likeså uhørt vanskelige oppgave som det dengang var å skjytte om vårt folks daglige ve og vel. Så langt det sto i menneskelig makt å verne om fedrelandets interesser likeoverfor okkupasjonsmakten var disse tre menn i virksomhet, ulykken var bare at de tilhørte NS.

Vi anser det som halsløs gjerning av makthaverne i dag å trosse seg til fortsatt hevsn. Det er uten tvil en skjebnesvanger dumdristig-

het de opptrer med. Den sjelelige og mentale tortur som øves, både mot fangene personlig og ennå mer mot deres koner og barn, er det norske rettssamfunn uverdigg.

Begeret er fullt.

Vi avskyr de midler som anvendes mot våre politiske fanger, men vi akter på den annen side slettes ikke å be om nåde eller barmhjertighet lenger. Det har vært tryglet og bedt lenge nok, uten at rette vedkommende har villet høre på oss eller på fangenes pårørende.

Vi bruker i stedet en advarsel, ikke på egne vegne, ettersom vi er uten maktmidler, men på rettferdighetens og sømmelighetens vegne. Likeså ubarmhjertig som våre gjenværende lidelsesfeller blir behandlet, likeså ubarmhjertig vil den gjengjeldelse bli som med usvikelig konsekvens vil innhente de hjerteløse og selvreitferdige.

Hver dag som nå går er 10 mil nærmere den korsvei som kommer til å sette en stopper for dagens makthavere.

Til Värmland!

Fra Oslo lørdag 10. sept. — Pris kr. 110.-

Vårt reiselag er allerede sikret! Det har vært stadig nye inntegninger av medlemmer, og disse har førsteretten til å bli med på Värmlandstur nr 1, med befarung av det herlige parkanlegget ved Rottneros Bruk og siden Selma Lagerlöffs sagnomsuste Mårbacka, et reiseopplegg som i beste mening vil gi minner for livet.

Vi starter lørdag 10. septbr. kl. 10 fra Bøndernes Hus i Oslo, og akter oss tilbake sent søndag kveld. De første 25 som melder seg er sikre. Dette antall er samtidig det minimum som må til hvis turen skal kunne realiseres, og samtlige må være innmeldt og reisepengene betalt innen førstkommande onsdag den 7. september. Melder det seg flere,

tar vi en større bil, hvis antallet kommer opp i 34. Ruten er lagt om, Kongsvinger og Torsby til Sunne, som er utgangspunktet for besøkene på Rottneros og Mårbacka. Hjemturen går over Arvika, Arjäng og Örje. Metro reisebyrå, som vi samarbeider med, har beregnet seg en pris av 110 norske kroner pr. deltager. Heri er innbefattet: Reise med spesialbygget turistbil — med reiseleder, fellesmiddag etter fremkomsten, overnatting på Hotell Gästis i Sunne, frokost på hotellet søndag, siden lunsj, alt-sa: reise, hotell og tre solide måltider. Ønskes en kaffepause på Kongsvinger blir det for egen regning, likeledes hvis selskapet på hjemvei vil ha en enkel mat-økt i Argjäng.

Etter så mange nedbørfattige uker som vi har hatt i sommer, kan vel ingen garantere godvær under hele turen, men la oss ta det som det kommer!

Svensk valuta til nytte eventuelt småhandel i Torsby og ellers må hver enkelt ordne med i sin lokale bank, og til det kreves pass. Det gjelder å fikse slike ting omgående, og vær først og fremst rask med inntegningen, pr. brev eller i telefon 37 76 96.

Ta med sangbok, Og les på nytt «Gösta Berlings saga»!

NB! Det står våre medlemmer fritt å melde på venner og kjente som måtte ønske å gjøre turen med, prisen er den samme for alle.

Samfølelse og felles kulturinteresser binder oss. Politikken lar vi ligge. Deltagere som kan spare veien om Oslo har anledning til å stige på i Kongsvinger kl. 12.

Ta en bestemmelse straks, du skal også unne deg selv litt av livets goder!

Alle har vi noe å glede oss til, derfor vel møtt!

Beste hilsen

NORSK LINNEA REISELAG

Magda Blanc var hans mor. Alltid het det: Han blir så allike-

Nordmann i Iran

Landbrukskandidat Bjarne Feste har siden 1952 stått for utbyggingen i av jordbruksundersvisningen i Iran. Landet er rikt på olje og — ørkener, bare 3 prosent er oppdyrket og vannet. Av befolkningen teller bøndene 80 prosent. Feste har også hjulpet til med sukkerbetedyrkingen, som har tatt seg veldig opp.

Verdensfreden er ikke sikret. Norges fremtid heller ikke.

sere. Evang har i RK fortalt lytterne at her er melk nok til alle, bare fordelingen var rimeligere. Kunne han ikke like gjerne betro oss at her er penger nok, bare alle fikk være med å dele kaka ammerledes enn nå! Med det samme: Kjøttprisene er i år satt ned fra 6.15 til 5.50

Professor Franz Grieses åpne brev

til tyske vitenskapsmenn — med spesiell adresse til professor Otto Hahn

Tyske vitenskapsmenn! Skjønt jeg har levet i 30 år i utlandet uten å ha sett Tyskland igjen og selvom jeg forlengst er blitt argentinsk borger — tillater jeg meg å rette nedenstående åpne brev til dere. — Jeg er overbevist om at innholdet tilstrekkelig vil rettferdiggjøre min handlemåte.

Like etter avslutningen av den siste og for det tyske folk så ulykkelige verdenskrig leste jeg i det herværende blad «La Nación» et oppsett over de tyske vitenskapsmenns holdning til krigen.

I vedk. artikkel stod følgende utsagn av professor Heisenberg:

«Vi tyske lærde har avholdt oss fra å prisgi våre hemmeligheter til Hitler.»

Som vitenskapsmann (jeg henviser til mitt siste her utkomne arbeid: La Sinfonia del Universo) har jeg ikke bedrevet politikkk. Men jeg har dog alltid før, under og etter krigen i skrift og tale trådt i bresjen for mitt gamle fedrelands ve og vel. Nettopp derfor fant jeg den ovenfor siterte setning så uhyrlig, at jeg til å begynne med tvilte på dens ekthet og opprinnelse!

Ti et lands regjering får nå til syvende og sist være som den vil, og i fredstid skulle alle og enhver ha rett til å bekjempe den fritt og åpent, hvis den ikke opptrer som den skal...

MEN — i krig hvor det dreier seg om hele nasjonens vev eller ikke vev, hvor

i bakgrunnen, men det er tvertimot enhver borgers første plikt å gjøre hva han kan og intet unnlate for at krigen kan vinnes...

Det og intet annet gjør da også ethvert menneske som elsker sitt fedreland! Det ventes også av enhver som blir hjemme, fremforalt vent den unge soldat det som ute i felten setter livet inn. Hvis soldaten visste at det hjemme finnes folk som boikotter ham, for at krigen ikke skal vinnes — ti det og intet annet er meningen med ovennevnte uttalelse av prof.

Heisenberg — da ville han straks gjøre helt om og ikke gi slike fedrelandsløse fyrer tid til å komme så langt som til galgen, hvor de hører hjemme.

Krigen ble jo ikke til syvende og sist ført mot Hitler! Det var bare påskuddet, akkurat som i sin tid keiserren og keiserdømmet var det. Ti i dag må jo de selv samme allierte søke å komme til forståelse — hvis de da overhodet greier det — med en langt mer fryktet, farligere, mer fanatisk og tyrannisk «Hitler».

Nei, krigen ble som alltid ført mot det tyske folk, mot oppblomstringen av den tyske handel, den tyske industri og det tyske rike overhodet. Dette faktum kan ikke være noen hemmelighet for tenkende tyskere, allerminst for en vitenskapsmann som dog må være i besittelse av en klar tankegang...

Ut fra disse betraktninger

Redaksjonen av nr. 28 avsluttet onsdag 31. august.

BLANT SOMMERENS NYGIFTE.

— Filmsjef Oddvar Gudmundsen og Alice Margit Schjærven,

DAGENS AVKOBLING.

Les om Familienavnet med tradisjonene, side 4.

DAGENS INNKOBLING.

Les Helge Grønstad om maten under krigen, side 1.

Klaus Sunnanaa på Norges Fiskerilandsmøte i Trondheim. Havets rikdommer må beskyttes og bør derfor få en internasjonal fiskeridomstol som kan ta seg av de tvistemål som måtte

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
Redaksjonen av nr. 28 avsluttet onsdag 31. august.

BLANT SOMMERENS NYGIFTE.

— Filmsjef Oddvar Gudmundsen og Alice Margit Schjærven, Oslo.

— Skogtekniker Tarald Langen, Vestre Moland, og Arne Ulltveit, Gjerstad.

KRISTNE VENNER

begynner høstmøtene sine kommende tirsdag kveld. Se annonse i dagens avis. La det bli fullt hus!

† Alexandra Thaulow, 93 år, et sjarmerende og begavet menneske. Skrev i sin tid «Mens Fritz Thaulow malte». Hun var 44 da mannen døde.

† Kommandør John A. Gade, New York, 80 år. Han var av blod 50 prosent norsk, men f. i USA. Gikk på skole i Oslo. Norge ble hans barndomskjærlighet. Utdannet seg som arkitekt, bl. a. i Tyskland. Beg. 1906 bankvirksomhet i USA, gikk 1916 inn i den amer. marine. Var en pen-gesterk og gavmild mann. Hadde klokkekjærlighet til Domkirken og Erkebispegården i Trondheim. Ble honorert med kommandørkorset av St. Olav med stjerne.

† Arkitekt Jørgen H. Berner, 81 år. Han bygde bl. a. Bøndernes Hus i Oslo, Fiskum kirke, Tidens Tegns gård, Norges hus på verdensutstillingen i San Francisco, restaurerte i sin tid Slottet. Var sønn til stortingspresident Carl Berner.

† Erkebiskopinna Anna Söderblom, Uppsala, 85 år. Hun var et varmt og rikt menneske, og svingermor til tre av Sveriges nåværende bispes, idet datteren Brita er g. m. erkebiskop Yngve Bril-lioth, Uppsala, Lucie med biskop Arve Runestam, Karlstad, og Yvonne med biskop Algot Anderberg, Visby.

† Otto M. Larsen, 41 år, fiskeren fra Finnmark, som høsten 1953 kom tilbake fra russisk fangenskap. Hans dødsfall er slått stort opp i Oslo-pressen, fordi han døde av sykdom som han pådro seg i fangetiden. Vi setter opp en premie på en forgylt femøring til den som kan vise oss eksempler på at den samme presse noensinne har hatt meldinger å gi om våre tap etter innesperring i norske konsentrasjonsleirer.

DAGENS AVKOBLING.

Les om Familienavnet med tradisjonene, side 4.

DAGENS INNKOBLING.

Les Helge Grønstad om maten under krigen, side 1.

Mellom venner

— Bestemtes Norges skjebne i London? Det 3. avsnitt av denne artikkelrekke kommer i neste nummer.

— Trysil: Skogeier og bankkasserer Gjermund Vold er nominert på bondepartiets liste.

— Vi ber leserne sende oss navner på alle av tidl. NS som er nominert.

— Bonde Jørgen Bjoner i Sånner er 75 nå. Dessverre holder ikke helsa så godt som ønskelig kunne være. Det er godt at sønnen Sigurd, agronom fra Follo landbruksskole, har overtatt eiendommen. Jørgen og Olga Bjoner har bygget seg eget hus og trives med å få leve i nær tilknytning til fedrengården.

— Morgenbladet har hevdet at Kløftasenderen er blitt en fiaska. Overingeniør Bjerkmann i Telegrafstyret svarer at det er bare tøv at den skal flyttes.

— Fjotland og Kvinesdal herredstyre har foreslått at elgjakten utsettes til det blir kjøttmangel.

— En herskapsvilla (Drammensveien 96) er kjøpt av mormonerne eller «Jesu Kristi Kirke av de siste Dagers Hellige» som de også kaller seg. Vi har 1500 av dem her på berget, derav er 90 misjonærer, eller kanskje alle sammen?

— Samtlige representanter i Lesja herredstyre har trukket seg.

— Et uvettig fiske kan ødelegge grunnlaget for hele fiskerieringen, sa fiskeridirektør

Fanebustsaken til lagmannsrett

Høyres Pressekontor har anket byrettens avgjørelse over i det tiende år, melder Fanebusts avis. Hensikten helliger kriminaliteten, legger han til!

som når det gjelder Landbruks-høgskolens utbedring.

Klaus Sunnanaa på Norges Fiskarlags landsmøte i Trondheim. Havets rikdommer må beskyttes og bør derfor få en internasjonal fiskeridomstol som kan ta seg av de tvistemål som måtte oppstå.

— Johs. Olsen ble kastet som formann i Norges Fiskarlag. Magnus Andersen, en heller ukjent fisker fra Bø i Vesterålen, ble valgt i hans sted.

— St. Eriksmässan er åpen til søndag 11. september.

— Oslo: Kapellmester Jim Johannesen har, som rimelig er, vunnet seg mektig popularitet på Cecil.

— Anmeldelsen mot «Verden Rundt» er henlagt.

— En styrkedråpe besående av en halv sitron i en halv kopp beksvart kaffe skal være helt prima mot hodepine.

— Mot onder flest er god natt-søvn ikke å forakte.

— Dora Bull og fru Astrid Aune reiser 18. september på rekreasjonsreise til Spania.

— Herlige Trysil: 4000 kilo molter er plukket på to kvadratkilometer ved Østby.

— Direktør Lars Spildo, sjefen i Felleskjøpet, blir fra høsten aktiv kommunalpolitiker. Han har latt seg stille på høyres liste i Beerum, og er blant de første kumulerte.

— Henning Blanc har høstet store triumfer på Marsvesteatret i Stockholm. «De hadde aldri bruk for meg i Norge,» sier han selv med en smule bitterhet i stemmen. Her hjemme fikk han til gangs føle hva det vil si å være en stor kunstnerinnes sønn.

la en bestemt måte straks, du skal også unne deg selv litt av livets goder!

Alle har vi noe å glede oss til, derfor vel møtt!

Beste hilsen NORSK LINNEA REISELAG

Magda Blanc var hans mor. Alltid het det: Han blir så allikevel ikke hva hun var. Også fra faren hadde han imidlertid godt å slekte på, skuespilleren Henning Eriksen.

— Fru Olga Helmen, Lier, har har måttet legge seg inn på Drammens sykehus. Han er blant dem som på grunn av sin rettskafne fremferd og sitt vennesele sinnelag alltid har lyst opp blant sine medmennesker.

— Nordens biskoper har vært samlet til stort møte i Lier, det første etter krigen. Den nærmestliggende oppgave: En aksjon for å få Norge til å rydde Berg konsentrasjonsleir, bekymret ikke de høye herrer.

— Student Ivar Bjørgen, Søsterud i Hole, har fått USA-stipendium til et års universitetsopphold.

— Mandag 12. septbr. kl. 13.10 tennes en markert «atombombe», laget av napalm, magnesium og sprengstoff, på Eggemoen ved Hønefoss.

— Vårt daglige brød: Stor var vår overraskelse da Aftenposten 24. aug. på første side meldte at Forbrukerrådet ville sjekke barna i Oslo nok melk. Det måtte nærmest forstås derhen at F. selv ville koste i vei med et stort fjøsstell. Men så vel var det ikke. Nei, melkemengden øker ikke i forhold til antall møter, til det kreves flere kuer, rimelig for og dyktige svei-

tere. Evang har i RK fortalt lytterne at her er melk nok til alle, bare fordelingen var rimeligere. Kunne han ikke like gjerne betro oss at her er penger nok, bare alle fikk være med å dele kaka annerledes enn nå! Med det samme: Kjøttprisene er i år satt ned fra 6.15 til 5.50. Når imidlertid produksjonsprisen er 6.57 pr. kilo, skulle en helst tro at noen hver kunne bli alarmert over «utviklingen» innen vår jordbruksnæring.

— I anledning Sundlos annonse: Hvis flere foreldre slår seg sammen om felles språktimer for barna sine, underviser Sundlo også i engelsk og fransk, og det blir jo langt billigere.

— «Friheten» skriver i anledning den tyske forbundskanslers besøk i Moskva at «Sovjetunionen vet meget godt at Adenauer er en kynisk og råbarke gammel reaksjonær» (!)

— To Klaksvik-saker ventes opp i løpet av høsten. Her kommer danske rettsmyndigheter sikkert til gjøre nye dumheter.

— Herman Bongård vant konkurransen om den beste tegning til nytt service i rustfritt stål.

— Gerhardsen har fått innbydelse til Moskva, likeledes den danske landbruksminister Jens Smørum, men ikke den svenske og danske statsminister, ennå ikke.

— Valdres har fått sin første chinchilla farm. Gårdbruker Olav Røine i Vestre Slidre kjøpte i fjor vår to par av chinchilla fra Amerika, og nu er det blitt femten dyr med smått og stort. Foreløbig er det bare tale om produksjon av avlsdyr.

11 et tysk regjering tar nå til syvende og sist være som den vil, og i fredstid skulle alle og enhver ha rett til å bekjempe den fritt og åpent, hvis den ikke opptrer som den skal...

MEEN — i krig hvor det dreier seg om hele nasjonens være eller ikke være, hvor enighet er plikt, hvor hele folket gjør sitt ytterste og MÅ gjøre det, for i det minste ikke å tape krigen — i en slik tid må ikke bare den enkelt personlige innstilling til regjeringen tre fullstendig

Ute og heime

Fort. fra side 1

— Stein Eriksen returnerer i oktober til USA.

— Hans skiskole ligger i Boyne Mountains, Michigan.

— Det stunder til ny vinter: Skort på brensel ventes.

— 5 amerikanere skal i vinter gå norske folkehøgskoler.

— Tyskland har siden 1954 produsert 530 filmer.

— Adskillige turister er nå sluppet inn i Russland.

— Asias folk bestemmer vår framtid, sier Eisenhower.

— De franske metoder i Marokko har vakt verdens avsky.

— Polio har aldri inntruffet på Svalbard.

— Industrien er forberedt på høyere tømmerpris.

— Et nok filminstitutt skal opprettes i høst.

— Århus regnes som et Mekka for norske hagebruksfolk.

— En nordisk minnebok om Martin A. Hansen er ventende.

— Utbyggingen av vår fiskeriflåte skal forseres.

— Det er foreslått at «Blücher» skal heves.

— Det første stålet fra Mo Jernverk gikk til England.

— Bilforsikring er billigere i Sverige enn hos oss.

— Jordskorpens tykkelse i Nord-Norge er målt til 35 km.

— Også i København er det smått med melka.

— Vitenskapsmennene spår godt Lofotfiske 1956.

— Sovjet er opptatt i parlamentarikerunionen.

— Sverige har for 1 år forbudt all alkoholreklame.

— Vi hadde 30 krigsherjede kirker. 8 er gjenreist.

stri og det tyske rike overhodet. Dette faktum kan ikke være noen hemmelighet for tenkende tyskere, allerminst for en vitenskapsmann som dog må være i besittelse av en klar tankegang...

Ut fra disse betraktninger holdt jeg det nevnte utsagn som er tillagt Heisenberg — for usannsynlig. SELVOM det i mellomtiden er blitt kjent en slik mengde forrederier, som fra begynnelsen er begått av offiserer, generaler, diplomater o. a. i fremtredende stillinger — at min tro på de engang ledende lag i det tyske folk var begynt å vakle.

Nu begav det seg slik at jeg i et sydamerikansk land lærte å kjenne et sakyndig øre- og øyenvitne til prisgivelsen av kjernespaltingens hemmelighet. Vedkommende kunne berette detaljer som ingen skulle tro var mulig.

Professor O. Hahn lot gjennom to av sine medarbeidere (ikke-tyskere) sine forskningsresultater gå videre til kjernefysikeren Bohr i København. I stedet for å reservere dem for, som Spengler forlanger det, og utelukkende stille dem til disposisjon for eget fedreland.

Ja, Hahn besøkte Bohr endog under krigen, for å tale med ham om sine oppdagelser. Da han under et slikt besøk ble overrasket av det hemmelige statspolitiet, fremstillet han det hele som en harmløs affære og henviste politiet endog til et bord hvor hans korrespondanse

■■■■■■■■■■
Norge har
p. t. 1,033,950 lønnsmotagere. Det er 13.400 flere enn for et år siden.
■■■■■■■■■■

med Bohr lå, — da han godt visste at disse folk ikke kunne få noe ut av det.

Min hjemmelsmann, som jeg personlig nærer den største tiltro til, forsikret meg at Bohr, når det dreiet seg om betydningsfulle meddelelser fra Hahn, tok fly for å meddele dem videre til sine stammefrender Einstein og konsorter i New York.

Nå er det imidlertid fullstendig likegyldig om denne beretning stemmer i alle enkeltheter! Den er dog bare en bekreftelse på nedenstående offentlige erklæring, som Hahn selv har gitt i England, og som ikke bare stemmer med Heisenbergs, men fremfor alt med det historisk uomstøtelige faktum at på

den ansvarløseste måte ved hjelp av Hahn er viderebesørget til det fiendtlige utland den av Hahn i Tyskland og med tyske midler, maskiner og apparater og i kraft av tysk forskning fullførte første kjernespalting — som hadde kunnet være av en så uendelig stor betydning for Tyskland, og derfor under alle omstendigheter skulle ha vært reservert for Tyskland.

Han kunne med letthet ha forhindret prisgivelsen, og har ikke gjort det. Av politisk egoisme har han sørget for at hans oppdagelse ble forholdt fedrelandet, og at den ble utlevert til utlandet.

Der var vitenskapsmennene åpenbart ikke så snerpet som Hahn, men ga straks

oppdagelsen videre til Roosevelt for virkeliggjørelse — altså til en mann, hvis farlighet for hele den siviliserte verden ikke bare er anerkjent i den amerikanske kongress, men er hevet over tvil grunnet tingenes utvikling...

Hvis Hahn dengang ennå ikke visste eller ante hva mange allerede forutså (Ludendorff, Edmondson) —, så kan vel dette unnskyldte politikerens Hahn, men aldri tyskeren Hahn, som hadde måttet vite sin plikt, som kjente den, og allikevel ikke handlet.

Denne kjensgjerning er så meget mer tungvelende, som ingen bedre enn Hahn kjente oppdagelsens uhyre betydning, ved hvilken slike krefter ble utløst at den som sitter med den alene må vinne en hvilken som helst krig.

Det spiller i den anledning ingen rolle at krigen dengang ikke var brutt ut ennå. Viktig er bare dette at Hahn forsettlig forholdt sitt fedreland sin oppfinnelse, og tvertimot spilte eller lot den spille fienden i hende, og dermed ikke bare ga ham sikkerhet for den endelige seier, men også seiren selv.

Japan segnet under atombomben, og det manglet ikke meget på at Hahns oppfinnelse skulle ha blitt den frykteligste skjebne også for Tyskland. Herr Hahn har på det lettsindigste og derfor på utilgiveligste måte forøvet et attentat av verste slag mot begge folk, som ikke bare traff regjeringen, men langt mer de to folk.

Hvordan et slikt fedrelandsløst, fedrelandsforrædersk handlesett skal vurderes ligger klart i dagen og fremgår uten videre av fiendelandenes innstilling overfor dem som forråder atomhommeligheter.

Man tenke bare på vitenskapsmannen Fuchs og ek-

Men hverken er Fuchs englander eller Rosenbergs å anse som nordamerikanere, de er landsfremmede mennesker. Fuchs er tysker og Rosenbergs er jøder, de siste altså folk som drar fra det ene land til det annet og erverver seg statsborgerskap uten å føle seg bundet til dette? akkurat som dr. Waisman gjorde det, født i Russland, i tur og orden tysker (1903), engelsk (1915) og nordamerikaner (1921) og til slutt president i den nyskapte stat Israel.

Dette skal selvsagt ikke være noen bebreidelse, da dette bare angår den enkeltes samvittighet. Likesom englenderen bare føler seg britisk og franskmannen fransk, så føler vel jøden seg for det meste som jøde.

Av disse grunner kan Fuchs og Rosenbergs brødre ikke komme opp mot Otto Hahns og kollegers forgåelser.

Ti den som Otto Hahn er født, oppdradd og blitt en stor mann i sitt eget folk som han har fått allting fra — hva han eler — det folk tilhører han også med legeme og sjel, og han er bundet sammen med det i gode og onde dager.

Når derfor et slikt menneske går hen og på denne måte forholder sitt folk alle avgjørende hemmeligheter, ja endog spiller eller lar dem spille i hendene på fiendeland, så har han forbrutt sitt liv langt mer enn enn Fuchs eller en Rosenberg.

Hvor meget har ikke det tyske folk og vi folketyskere og utenlandstyskere — i fedrelandets største nød — ventet på anvendelsen av de fryktelige våpen som var bebudet og som V-våpnene ga oss grunn til å håpe på. De kunne ikke lenger komme til anvendelse, fordi kata-

En strøket teskje, takk!

Ja, — det er nå en gang slik at det ofte kreves bare en strøket teskje med en eller annen ingrediens for å bringe til veie den virkelige pikante smaken, — den som får gourméenes ganer til å sitre av vellyst.

Dagbladet kunne i forbindelse med reportasjen om den nasjonale oppstand i Nord-Afrika servere meldingen med en overskrift som nettopp hadde det lille stenk, det lille pikanteri, som høvde med avisens vanlige kokebok og som avisen antok ville falle i smaken.

«Frankrike lar Hitler-soldater drukne Nord-Afrika i blod», sto det. Hverken mer eller mindre. Og med flere sentimeter-høye bokstaver.

I sannhet ytterst flott anrettet. Så fikk man da litt «nazisme» puttet inn i det makabre skuespillet som f. t. går for seg nede i Nord-Afrika, og dermed avledet oppmerksomheten fra det ubehagelige faktum at Norges «gode allierte», Frankrike, på tross av all svada om menneskerettigheter og all sin opphøyethet over det foraktelige og forbryterske Tyskland, fór fram på den mest umenneskelige vis for å kue folk som bare ville verge sitt eget land mot fremmede undertrykkere og utsugere. Ni landsbyer ble helt utryddet, ble det gitt melding om, og tusenvis av innvånere sendt over i en annen verden.

Her måtte man se å flettet inn noe om Hitler og hans armé. Det gikk ikke anstendigvis an å la vennen Frankrike stå som utøveren av handlinger som måtte framkalle opprørte følelser. Nei, — her måtte det en liten krydder-tilsetning til. «Hitler-soldater» — det var løsningen! Den geniale løs-

o.r.sakf. Axel Middelthon spedde på med sin strøkede teskje da frontalangrepet mot «Verden rundt» for angivelig pornografi ble avvist av påtalemyndigheten. Straks kunne herr Middelthon med beregnet infami rykke ut med den opplysning at det jo var gamle NSmedlemmer som sto for utgivelsen, og — og — og da så! Da måtte jo ikke gode nordmenn ha noen ting med tidsskriftet å bestille. Da fikk man beherske kjøpelysten.

Tendensen går igjen på så mange hold. En eldre advokat sa for en tid siden: Kan det selv i en ren og utpreget sivil-sak flettes inn noe om motparten og NS, ja, da er seiren vunnet! Da kan man regne med at dommen er avsagt så å si på forhånd!

Fantes det gnist av anstendighetsfølelse igjen — i pressen og annet steds — så burde man snarest se å ta avstand fra en så tvers igjennom uhederlig argumentasjon som den foran påpekte. Av Dagbladet kan en kanskje ikke vente det. Der lærer de nok aldri å skjelve mellom den franske Fremmedlegion og Hitlers soldater. Men på annet hold var det muligvis håp.

Sverre Mangberg.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Ved besøk i Egersund

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neberggt. 15 - Oslo

Puss opp fasaden

Nå har vi på lager

LINOLJE av den gode gamle kvalitet som beskytter og bevarer. Tidohvitt Sinkhvitt Brekkfarger

CORAL

FARGEHANDEL

Hofgårdsgt. 12. Telefon 4379 Drammen

Annelise Parow

TANNINNETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

R. Gjessing

Urmaker

Drammen

Tlf. 25 07

ERIK LÆRUM:

Dansk Soldat

i Krig og Fred

Kan bestilles via Forbundet (Boks 3214, Oslo) som besørger boken portofritt tilsendt for kr. 10.—.

Nytt postanvisning eller postgiro 150 28, Oslo.

Boken gir en ypperlig skildring av den norskfødte kaptein Lærums fireårige innsats som dansk frontkjemper og likeledes av den mer enn ynkelige holdning som danske myndigheter i dag inntar overfor dem som i sin tid fulgte de samme myndigheters appell om å sette livet inn for å berge vår vestlige verden fra bolsjevismen.

Kapt. Lærums bok bør leses av alle interesserte.

Spesielt av alle frontkjem-

Eventyret om «SOLBRIS»

Noen inbundne eksemplarer av denne muntre bok om den eventyrlige flukten fra Norge til Argentina, er ennå å få kjøpt hos

SVERRE JACOBSEN - IIseng

Prisen er kr. 13.00. Portofritt ved forskudd

Til Forbundets meningsfeller

Forbundet har med betydelig utlegg trykt brosjyrene «§ 104» og «Okkupasjonstida i historielærebøkene». Tross adskillig avgang har vi ennå et betydelig antall av disse brosjyrer igjen. Vær så elskverdig å bistå oss med at disse gjenværende eksemplarer kommer dit de bør, og der de kan gjøre nytte for seg. Begge brosjyrer er i stand til å pløye selv steingrunn. Og det kan trenge som en forberedelse til det som videre skal komme. Send oss lister over navn på per-

Forbundet har med betydelig utlegg trykt brosjyrene «§ 104» og «Okkupasjonstida i historielære-bøkene». Tross adskillig avgang har vi ennå et betydelig antall av disse brosjyrer igjen. Vær så elskverdig å bistå oss med at disse gjenværende eksemplarer kommer dit de bør, og der de kan gjøre nytte for seg. Begge brosjyrer er i stand til å pløye selv steingrunn. Og det kan trenges som en forberedelse til det som videre skal komme. Send oss lister over navn på personer som De mener trenger til dette lesestoffet, og vi ekspederer det herfra i Forbundets navn. «§ 104» koster kr. 3,— pr. ekspl. og «Okkupasjonstida i historielære-bøkene» kr. 1,—, portofritt tilsendt. Bestilles det 10 eller fler av hver av disse brosjyrer, innrømmer vi bestilleren 30 prosent rabatt.

Støtt saken! Hjelp oss å få dette tankevekkende lesestoff ut av våre hyller og ut der det kan gjøre nytte for seg. Forsøm ikke muligheter til å spre sannheten om hva som har skjedd. Alle monner drar. Et spirende såkorn her og ett der kan skape grunnlaget for en bugnende åker! Vær så-mann! Det er en løfterik gjerning.

Send din bestilling til Forbundet, postgiro 150 28, Oslo, alt i dag!

Forbundskassereren

Nå har De sjansen!

til å skaffe Dem prost A. E. HEDEM's samtlige tre brosjyrer på ett brett. Om De skulle ha for-sømt Dem før, så må De i allfall ikke gjøre det nå. Uten å ha lest disse brosjyrene er man ikke tilstrekkelig orientert. I sin logiske utformning av stoffet og sin overbevisende klarhet står prost Hedem i en særstilling blant etterkrigstidens skribenter, og det var med full grunn at Forbundssekretæren, o.r.sakf. Grønstad, i sin tid kunne erklære seg misunnelig over at det var en teolog og ikke en jurist som var forfatteren.

På grunn av flytning er i øyeblikket et restopplag utlagt til salg til redusert pris, nemlig:

	Oppr.	Nå
I. LANDSVIKOPPGJØRET OG RETTSKILDENE	kr. 3,20	kr. 2,00
II. KONGENS LINJE, KIRKENS KONTO, RETTENS STATUS	» 2,50	» 1,25
III. DET NORSKE NØYTRALITETSBRUDD SAMT HAAG OG HØYESTERETT	» 5,00	» 2,75

Hele serien kr. 6.00. I tillegg kommer porto kr. 0.60 pr. bestilling.

Gi Dem selv eller Deres bekjente den oppmuntring å lese prost Hedem's glimrende kritikk av etterkrigsoppgjøret i Norge. Send alt i dag Deres postanvisning til forhandleren

M. TRONDSSEN
Torget - Larvik.

Hvordan et slikt fedrelandsløst, fedrelandsforderisk handlesett skal vurderes ligger klart i dagen og fremgår uten videre av fiendelandenes innstilling overfor dem som forråder atomhommeligheter.

Man tenke bare på vitenskapsmannen Fuchs og ekteparet Rosenberg (og nu den siste: Oppenheimer, «atombombens far» og Hahns verdige sønn).

Russisk - Tysk

ved Sundlo. Postboks 3214.
Tlf. 37 76 96.

Fagmann

Til traktor serv., landbr.m. og bilr. søkes. Flott leil. i nyb. følg. Bill. mrk. Leveveg.

EKEBERG-AKADEMIET

Aftenkurset i keramikk beg. 5. septbr. Kan motta en elev til. Ring 67 08 51.

Egil Hoel

AGENTUR

for tyske bøker og tidsskrifter ønskes overdratt. Må opparbeides. Gode muligheter for en med interesse og energi.

Bill. mrk. «Handelsbrev».

Kledespresen

Drammen

Rensning, pressing, vask.

GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

Kristne venner

Møtested: Arbiensgt. 4.

Første tirsdag hver måned kl. 19.30.

Tirdsag 6. september: Apningsmøte. Pastor Lars Frøyland taler om Unio Mystica.

Tirsdag 4. oktober: Pastor A. M. Olay: En hellig alminnelig kirke.

Tirsdag 1. november: Prost Hedem: Våre tanker om Gud.

hvor meget har ikke det tyske folk og vi folketyskere og utenlandstyskere — i fedrelandets største nød — ventet på anvendelsen av de fryktelige våpen som var bebudet og som V-våpnene ga oss grunn til å håpe på. De kunne ikke lenger komme til anvendelse, fordi katastrofen brøt en måned for tidlig inn over Tyskland, som det heter i en fransk generalstabsberetning.

Hadde O. Hahn pliktro stillet til det tyske folks rådighet sin oppdagelse av 22. desember 1938, hadde krigen kanskje endog kunnet vært unngått, eller i hvert fall tatt en helt annen vending. Og verden hadde kanskje ikke befunnet seg i kaos...

Men hva gjorde herr Otto Hahn?

La oss høre hva han selv har å si! Etter å ha tatt imot en innbydelse til «kongress for det kjemiske selskap» i London, undertegnet av to britiske ministre, — lar han seg av den samlede presse hilse som «atombombens bestefar» og svarer herpå i Daily Mail:

«Jeg har intet hatt å gjøre med atombomben. Hitler har

hans armé. Det gikk ikke anstendigvis an å la vennen Frankrike stå som utøveren av handlinger som måtte framkalle opprørte følelser. Nei, — her måtte det en liten krydder-tilsetning til. «Hitler-soldater» — det var løsningen! Den geniale løsningen. Så fikk man vendt lesernes tanker en annen vei.

Det er i grunnen merkelig hvordan enkelte kretser øyeblikkelig griper til «smaksforbedrerer» NS, NSDAP og «nazisme» så snart de står overfor i noe som de ikke makter med andre midler. Vi så f. eks. forleden hvordan

spurt sine vitenskapsmenn, hva de kunne gjøre, men vi fortalte ham ingenting.»

(Freie Presse, Buenos Aires, 15. mars 1954).

Dette er bekreftelsen på et i verdenshistorien vel enestående fedrelandsfordereri, og derfor ble Hahn av den annen part mottatt så festlig, mens man samtidig den gang med mange midler kneblet hans beseirede fedreland og folk...

(Fra: Die Anklage nr. (Fortsettes).

Dører, vinduer og trapper

Innredning for kjøkken, kontor og butikker.
Innhent anbud fra

H. CHRISTIANSENS SNEKKERIFABRIKK,
Holtv. 15, Kongsvinger, telf. 4270.

Kjøper og henter alle slags

METALLER

Jernskrap, defekte maskiner, bilbatterier, stanseavfall, gamle ovner. Opprydning ordnes innen Oslo-området. Klipp ut. Ring Telf. 38 95 55.

A.s Kassefabrikken

Orkanger

Alle sorter kasser leveres.
Godt arbeide, Rask ekspedisjon.

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjesteheim
Strandgt. 41. - Telefon 497

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neuberggt. 15 - Oslo

hvis du vil stå på en god fot

Hybelleilighet i Oslo

eller annet arrangement, gjerne ansvar og tilsyn med møblert leilighet under familiens fravær. Kom med forslag! Dette haster, da jeg trenger en fast ordning fra september, med prøvetid hvis så ønskes.
Henv. Kringlebott i «Folk og Land».

Norska kamrater, se hit!

Medlemmar av Waffen-SS inbjudas att deltaga i «Nordisk Appell» i Malmö den 11. sept. Anmälan kan ske till «Nordisk Appell» Box 145 Malmö.

Kjøp og salg av trelast

ERLING OKKENHAUG

trelastagentur, Trondheim.

Telf. 20 884.

ARNE DAHL

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.

— EGET KJØLE- OG DYPPRYSNINGSANLEGG —

SS-PARADEDOLK

med inskripsjonen «Meine Ehre heisst Treue», ønsker kjøpt av frontkjemper som skal til U.S.A.

Bill mrk: «Tilbud»

MAL-KONFEKSJON

Jeg søker selgere som kan oppta bestillinger for meg på dresser etter mål. Vedk. må absolutt kunne ta pålitelige mål.

Peder Sporsem
Riksfjord, Aukra.

Hobbybok av rang

Vi skaffer omgående det vakre lille hefte «Nu broderer vi litt», inneholdende ukjente sting, ved Tante Dora. Pris kr. 3.— fritt tilsendt. Brodering skaper hvile i sinnet og skjønnhet i hjemmet.

Folk og Lands eksp.

Familienavnet med tradisjonene

En utenretts etterforskning i 6 brev ved C. R.

Av en Oslo-advokat korrespondanse i en navnesak som søktes fremmet av overhodet for en av landets historisk berømte slekter. Person- og stedsnavn er her selvsagt fingerte.

I
Fra Kammerherren
personlig.

Pralheim Hovedgård
14. mars 1922.

Til herr høyesterettsadvokat
Løwe, Oslo.

I takknemlig erindring om tidligere juridisk assistanse overlater jeg Dem hermed en ny sak. Den er imidlertid av sådan beskaffenhet at den sikkerlig lar seg ordne uten domstolenes bistand, ja, jeg skulle formode at en litt truende skrivelse til rette vedkommende vil være nok til å bringe den ut av verden. Ikke desto mindre er saken av meget stor betydning for meg som ivaretager av en gammel kulturslekts navn og tradisjoner og uvissnelige heder ervervet gjennom århundrer i fedrelandets tjeneste.

De vil, herr advokat, sikkert forstå min harme over hva der nylig er kommet meg for øre — og i dag ved nærmere undersøkelse konstatert. Saken er følgende:

I Kopperstad kommune bor en gruvearbeider med syv eller åtte barn (alle visstnok nu på fattigkassen), — og hele denne familie bærer mitt slektsnavn. Arbeideren, hvis egentlige navn er Ole Hansen, kaller seg Ole Pral — og barna er alle døpt for Pral. Visstnok har familien ved dette navnetyveri trodd seg meget smart ved å sløyfe h-en i navnet, men tilsløkkelsen er allikevel så åpenbar, at en litt streng tilrettevisning sikkert vil være

navnet Pral eller Pralh være i den utstrekning som kan hevduvnet også i Deres slekt, tør jeg utbe meg alle de opplysninger De måtte sitte inne med vedrørende bruken av dette navn bakover i tiden.

Ærbødigst
I. C. Løwe
Høyesterettsadvokat.

III
Kopperstad, 28. mars 1922.
Herr advokat Løwe, Oslo.

Opptaget med skogsarbeide en ukes tid har jeg først iforgårs fått Deres skrivelse i hænde betreffende mitt navn. Og i flere dager og netter har jeg grundet på hvad mon meningen kan være med Deres spørsmål. For ingen har vel mer enn jeg prøvet på å finne ut av hvordan dette rent ut sagt idiotiske oppnavn er blitt klengende ved min familie og på tross av alle innsigelser for hver en unge som til dåpen ble båret ført inn i boken i Kopperstad hovedkirkes prestekontor. Og ingen vet hvor megen uleilighet og andre pinsler fra ertende naboers barns side, både store og små, i mitt hus er bleven til del — på trass i det at vi alle stunder har skikket oss bra og beskjedent uten noe skryt som aktverdige og ærlige arbeidsfolk.

Mitt døpenavn er Ole Hansen — men Pral-navnet er blitt hengende ved meg og mine fra min fars og bestefars dager, Hans Olsen Pral, han som flyttet hit fra nabokommunen Svartdal, — og våres folk skal skrive seg fra denne bygd. Men lenger tilbake enn til bestefar kan jeg ikke minnes mi ætt. Han var reinsdyrgjeter og gruvearbeider og omkom på Kopperstadvjelli under den strenge vinterkulde anten det nå var 1882 eller 1883. Men det var iallfall 13. dag jul. Så har min fader en gang i min barndom fortalt meg.

ker i den utstrekning som kan ansees tjenlig til belysning av denne sak.

V
Oslo, 17. april 1922.
Herr Kammerherre
Preben Prebensen Pralh,
Pralheim Hovedgård,
Breidal.

Jeg har i dag fra sokneprest Klevnes i Svartdal mottatt en utførlig utskrift av kirkebøkene ved Svartdal sokneprestkontor og andre stedlige protokoller samt en veiledende kommentar av soknepresten (Bilag 1, 2 og 3). Idet jeg oversender Dem dokumentene til gjennomsyn, tør jeg formode at De er enig med meg om at saken vanskelig kan fremmes ad rettslig vei som den etter dette ligger an.

Ærbødigst
I. C. Løwe
Høyesterettsadvokat.

VI
Av bilag i advokatens skrivelse til kammerherren:

Svartdal Sokneprestkontor
16. april 1922.
Herr Høyesterettsadvokat
I. C. Løwe, Oslo.

Vedlagt sender jeg Dem en utskrift av Svartdals kirkebøker samt av jordebøkene i kommunearkivet i den utstrekning som synes å være av interesse hva slektsnavnet Pralh angår. For oversiktens skyld skal jeg meddele følgende som konklusjon av mine undersøkelser

Slektsnavnet Pralh opptrer for første gang i kirkebøkene i 1629 og skriver seg fra en badensisk adelsmann, grev Leopold Maximilian von Pralh, som av kong Christian IV sendtes hit for å innføre vestphalske driftsmetoder i Kopperstad gruber som just da var anlagt for kronen. I likhet med andre utenlandske grubeingeniører — som for eksempel de

Det er sagt

Straks etter at tørkesommeren hadde satt inn for alvor hadde Dagbaldet en artikkel «Vi skal forhånes», som sluttet slik:

«Vi er bare en liten brikke i et meget stort spill, det er så. Norge er et lite land, hvis eneste betydning for NATO-stormaktene er at landet kan virke som støtpute i tilfelle av en ny — og enda verre krig. Det er ikke for våre vakre, blå øynes skyld at stormaktene er så interessert i oss for tiden, hadde ikke landet strategisk betydning, er det mer enn tvilsomt om stormaktene gad bry seg med oss. Vi har heller ingen garanti, intet løfte om at NATO-stormaktene virkelig vil sette noe vesentlig inn på å forsvare landet — vi skal snarere befris slik som sist, når landet etter års krig er mer eller mindre ødelagt. Men så spar oss iallfall for den hån det er å få tyske offiserer og soldater hit.»

Det var et meget viktig forhold Dagbladet her satte fingeren på.

Den annen verdenskrig burde ha gitt oss den lærdom at et europeisk folk i ett og alt deler skjebne med Europa. England var eksempel. Dette folk mente seg å stå utenfor og over krigen, og dets politikk var derfor å spille lagnaden for vår verdensdel. Men krigen og etterkrigen har vist at også England må dele Europas skjebne. Svenskene, vante som de er å se i internasjonale saker, sa nei takk til Washington som Europas

M A T E N under okkupasjonen

Forts. fra side 1

på tilførsler utefra. Men når disse vanlige kilder ble tilstoppet og det endog ble parole ikke å drive mat-aukning «for tyskerne», men «å ete opp allting sjøl», ble det verre. Enn mere i og med at egennytten foran fellesnyttentok overhånd og svartebørsen satte inn for fullt. I knapphetens dager besto det berømte norske samholdet mest i å sørge for seg og sine ved hjelp av klingende mynt og å gi en god dag i andre. De som hadde ansvaret for en likelig og rettferdig fordeling, hadde tunge tider.

Hvordan stilte så de tyske «mat-ranerne» seg til dette?

Ved kgl. res. av 18/10 1946 sendte Forsyningsdepartementet ved statsråd Oscar Torp ut en interessant melding (St. melding 37/1945—46) om matsituasjonen under okkupasjonen. På hele 160 sider er den, og med en mengde statistikk, — men dessverre altfor lite kjent og påaktet.

Det er grunn til å feste seg litt ved enkelte ting i denne stortingsmeldingen. Det som den anfører, lar seg jo ikke dra i tvil.

I kraft av Haager-konvensjonens Landkrigsreglement — som også Norge hadde ratifisert — kunne okkupasjonsarmeen kreve full forpleining av det okkuperte

Som en kommentar til hva den tyske militærmakt — mot betaling — måtte rekvirere på stedet, uttales det i Stortingsmeldingen:

«Som man ser, er leveransene av de mest verdifulle matvarer forholdsvis små. For meierivarer er tallet relativt stort, men man gjør i den forbindelse oppmerksom på at leveransene fant sted som melk og i stor utstrekning som skummet melk. Av korn- og melvarer var det bare i 1940 at det foregikk noen leveranse av betydning, og selv da er leveransen liten. Av sukker og sukkervarer var heller ikke leveransen stor. Av fett-stoffer ble det rekvirert adskillig inntil 1. aug. 1942, senere praktisk talt intet.»

Når det gjelder melken kan det ellers være av interesse å se hva det skrives i S/L Østlandets Melkesentrals beretning som utkom i juli 1955 (s. 88):

«De tyske uttak av melk var ikke så store som folk vanligvis trodde. En måned som vi tok opp fullstendig statistikk over alt de tok ut, viste at det dreide seg om tre og en halv til fire prosent av den ved meleriene innveide melkemengde. Resten gikk til de norske forbrukere og ble delt etter de fastsatte rasjoner. De som selv hentet melk på gårdene, holdt seg dessverre ikke etter noen rasjonering. Det måtte føre til en forfordeling om det skulle fortsatt.»

folkning? Og som drar seg til minne hva det fra den kant ble gjort for å ødelegge de matforsyninger som det tross alt hadde lyktes oss å få tak i? Var det ikke grunn til å tenke seg litt om forinnan man lot munnen løpe?

For øvrig bør det også huskes at tyskernes velvilje når det gjaldt tilførslene og deres eget forbruk i aller høyeste grad var fremkalt og påvirket av de folk som — da det verst knep — hadde hånd om livbergingmulighetene herhjemme og som gikk i bresjen for å oppnå det best mulige. Ingen andre hadde muligheter for å greie det som denne ledelsen fryktløst og uførtødent tok opp på sine landsmenns vegne. De hadde fortjent takk disse menn — stor takk — i stedet for å bli lønnet slik de ble etter den såkalte «frigjøring». Det tjener i et hvert falle ikke det norske folket til synderlig ære.

Ja, ja — slik ser sannheten ut, når den først skal ses. Og det bør den. A lyve seg vekk når det gjelder ting som de heromhandlede betyr utelukkende ynkelighet. Intet annet.

H. G.

Der blir ikke regjert godt, før de kommer til å regjere som ikke har noen lyst til det.

Platon.

Avdøde professor L. V. Birck uttalte dengang han holdt sin avgangstale som Københavneruniversitetets rektor: «Vi europeere er dus med Shakespeare og domkirken i Milano, en amerikaner er bare dus med en annen amerikaner.»

I Kopperstad kommune bor en gruvearbeider med syv eller åtte barn (Stiftelsen for Okkupasjonstinget kassen), — og hele denne familie bærer mitt slektsnavn. Arbeideren, hvis egentlige navn er Ole Hansen, kaller seg Ole Pral — og barna er alle døpt for Pral. Visstnok har familien ved dette navnetyveri trodd seg meget smart ved å sløyfe h-en i navnet, men tilsnikelsen er allikevel så åpenbar, at en litt streng tilrettevisning sikkert vil være nok til at mannen innser det fornuftige i å unngå en prosess, og straks gjenopptar det opprinnelige navn på seg selv og sine barn. Dette så meget mere som jeg ved henvendelse til Justisdepartementet (se bilag 4 og 5) er blitt middelt at noen begjering om sådant navneskifte aldri er innkommet til — ennsi imøtøkket av nevnte departement.

Idet jeg for øvrig henviser til bilag 6 og 7, hvorav sees at Høyesterett har avsagt dom i en lignende sak, nemlig i anledning tyveri av slektsnavnet Ancher med en tilsvarende forfusking av bokstaveringen, tør jeg håpe på at De meget snart får en endskap på denne svindel, som truer med å nivellere og nær sagt proletarisere et slektsnavn med historisk klang.

Deres ærbødige

Preben Prebensen Pralh.

II

I. C. Løwe
Høyesterettsadvokat
Karl Johansgt. 101

Oslo, 16. mars 1922.

Herr Ole Hansen Pral,
Gruvebyen, Kopperstad.

På foranledning av kammerherre Preben Prebensen Pralh til Pralhheims hovedgård tør jeg anmode om Deres forklaring på hvordan De og Deres familie er kommet i besittelse av familienavnet Pralh (i Deres anvendelse uten «h»), og fra hvilket tidspunkt navnet er kommet i bruk hos Dem og Deres pårørende. Da det etter min klients oppfatning her dreier seg om en urettmessig tilegnelse av et gammelt hevdvunnet slektsnavn og saken aktes bragt inn for domstolene om en minneligere ordning ikke kan oppnås, vil De selv være best tjent med straks å gi avkall på navnet, hvis det her foreligger en egenmektig annekasjon eller i beste fall et påfunn uten at De har hatt noen forestilling om at andres rett dermed er blitt krenket.

Skulle mot enhver formodning

fars og bestefars dager, ITans Olsen Pral, han som flyttet hit fra nabokommunen Svartdal, — og våres folk skal skrive seg fra denne bygd. Men lenger tilbake enn til bestefar kan jeg ikke minnes mi ætt. Han var reinsdyrgjeter og gruvearbeider og omkom på Kopperstadjelli under den strenge vinterkulde anten det nå var 1882 eller 1883. Men det var iallfall 13. dag jul. Så har min fader en gang i min barndom fortalt meg.

Men kunne De, herr advokat, som kjenner lov og rett, få domstolen til å true folk med straffedom om jeg og mine barn forsettlig blir kalt for Pral i fremtiden, skulle jeg ikke være Dem mer takknemlig om De fikk kobberprisene borti London til å stige såpass at gruvene her kunne komme i drift igjen så en ærlig og loyldig arbeider kan fortjene sitt brød for seg og sine og ingen ligge til byrde.

Hvor ille et slikt oppnavn er kan enhver tenke for seg selv, når min eneste bror, som mine foreldre hadde vært ubesindige nok til å kalle for Hans — i all sin dag her hjemme ble kallet for «Pral-Hans», så han for til Dakota i Amerika og kaller seg nu bare Hans Hanson for å få være i fred.

Ærbødigst

Ole Hansen

— også kaldet Pral.

IV

Av en skrivelse av 8. april d. å. fra advokat Løwe til kammerherre Preben Prebensen Pralh:

— Og omrennskjønt vår motpart i sin forbausende uvitenhet om de tradisjoner som er knyttet til slektsnavnet pralh og den rent personlige og sosiale verdi det representerer — synes villig til uten videre å gi avkall på det, må allikevel det rettslige forhold i saken bringes på det rene. Han har nemlig ingen rett til å gi avkall på navnet for sine barn, hvis det forholder seg slik som han skriver. Og vi kan i så fall ikke gjøre megen regning med domstolenes bistand, da også arbeiderens familie — takket være Deres forfedres forsømmelighet — i dette tilfelle kan nyttiggjøre seg den juridiske rett som er hjemlet i alderstidshevd.

Jeg har derfor i dag — for å kontrollere her Ole Hansens påstand — tilstillet soknepresten i Svartdal — hvor Deres slekt i Norge vites å ha sin rot — en anmodning om å foreta en utskrift av Svartdal soknekalls kirkebø-

oversikt skal jeg meddele følgende som konklusjon av mine undersøkelser

Slektsnavnet Pralh opptrer for første gang i kirkebøkene i 1629 og skriver seg fra en badensisk adelsmann, grev Leopold Maximilian von Pralh, som av kong Christian IV sendtes hit for å innføre vestphalske driftsmetoder i Kopperstad gruber som just da var anlagt for kronen. I likhet med andre utenlandske grubeingeniører — som for eksempel de ved Kongsberg og Røros — fikk også grev von Pralh til sitt underhold en større eiendom, nemlig Svartdal Hovedgård. Grevens sies å ha vært enkemann med en ti år gammel sønn ved ankomsten hit og å ha giftet seg med sin husholderske, en norskfødt dame, året etter.

Innehavere av navnet Pralh sees å ha bodd på eiendommen til 1780, da den ifølge jordebøkene utparsellertes og solgtes av de daværende Pralher, visstnok statsråden Preben von Pralh og hans farbror, generaløytnanten.

Som det videre fremgår av utskriftene fra kirkebøkene nedstammer imidlertid bemeldte grubearbeider Ole Hansen Pralh, Kopperstad, i rett nedstigende mannlig linje fra denne badensiske greve, Leopold Maximilian von Pralh gjennom hans tyskfødt sønn Sigismund. Mens Deres klient, kammerherren, og sideregener av denne familie nedstammer i rett nedstigende mannlig linje fra grev Leopolds gårdsutt, en husmannssønn fra Toten, som etter grevens død giftet seg med enken og usurperte hans navn.

Ærbørigst

H. Klevnes, sokneprest.

Hun stod på bakperrongen og jeg stod på forperrongen, ukjente for hverandre. Og sløk hadde det seg altså, at de to partene i et sannsynligvis lykkelig ekteskap aldri lærte hverandre å kjenne.

Bjørn Mogensen.

FRÅ «TRONDHJÆM»

Ei dame kom forbi noen guttonga som høiltdt på å lek sæ, dæm sa dæm lekt bil.

— Æ e sjåførn og de ainner der e passasjeran, sa en av de største.

— Ein du da, sa dama til ein liten ein som reint omkring baketter, får du itj vårrå med du da?

— Jo, æ e da me æ å, svarte gutten, de e æ som e bænsinlokta!

Europa. England var eksempel. Dette folk mente seg å stå utenfor og over krigen, og dets politikk var derfor å spille lagnaden for vår verdensdel. Men krigen og etterkrigen har vist at også England må dele Europas skjebne. Svenskene, vante som de er å se i internasjonale saker, sa nei takk til Washington som Europas sentrum og skjebne. Vi sa ja takk, og må ta følgene.

A. D.

Norsk Jord

Fort. fra side 1

drear med de mest primitive redskaper.

Under møtene, som ble ledet av Norsk Jords formann, Aksel Berger, innledet bonde Hans Rognerud, Ø. Toten, til diskusjon om organisasjonstanken og den aktuelle situasjon, bonde Anders Hafskjold ga en utredning om grønnsak-produksjonen og prispolitikken, fru Aabye, Asker, kåserte ytterst interessant om husmoryrkets rasjonalisering og fhv. herredskasserer Raanes, Røros, og o.r.sakfører Helge Grønstad — som i sin tid hadde vært Røros-kommisjonens sekretær — ga et innblikk i Røros-historien. Enn videre orienterte den sistnevnte om de øyeblikkelige planer for Forbundsarbeidet, supplert av Forbundets formann, Anders Hafskjold. Aksel Berger avsluttet med en utredning om sitt personlige syn på organisasjonstanken med spesielt henblikk på Norsk Jords standpunkttagen til den senere tids utvikling innen jordbruks-yrket.

De møtende var ved avskjeden enige om at de hadde hatt en interessant og hyggelig sammenkomst, og ga spontant sin tilslutning da bonde K. G. Killingmo, Aurskog, ga uttrykk for sin takk til møtets arrangører.

Det er grunn til å feste seg litt ved enkelte ting i denne stortingsmeldingen. Det som den anfører, lar seg jo ikke dra i tvil.

I kraft av Haager-konvensjonens Landkriksreglement — som også Norge hadde ratifisert — kunne okkupasjonsarmeen kreve full forpleining av det okkuperte land. Det gjorde imidlertid tyskerne ikke. I motsetning til de vest-allierte forsto de at om det norske folket skulle fortsette å leve, så måtte de forhåndenværende beholdninger suppleres og ikke belastes. Alt i mai 1940 kom det i gang forhandlinger om matsituasjonen og pr. 15. juli 1940 ble det fastsatt bindende og effektive bestemmelser om salg til tyskerne av rasjonerte varer. Så gunstig virket dette for det norske forbruksmarked at forsyningsdepartementet — som det sies i meldingen — etter hvert tok flere varer inn under rasjonering som man ellers ville hatt fri omsetning for.

Ifølge Statistisk Sentralbyrås oppgaver — gjengitt i meldingen — ytet okkupasjonsmakten i tiden 1/5 1940 til 30/4 1945 det norske marked følgende tillegg til den norske egen-produksjon — dels ved direkte eksport fra det hardt betrente Tyskland og dels ved tillatt import fra Danmark og Sverige:

1. Kjøtt og kjøttvarer	17 915 000 kilo
2. Meierivarer, egg og honning	17 790 000 »
3. Korn	809 526 000 »
4. Kornvarer ellers	76 923 000 »
5. Frukt og nøtter	20 068 000 »
6. Poteter og grønnsaker	92 762 000 »
7. Sukker og sukkervarer	303 655 000 »
8. Kaffe, te, kakao, krydderier	12 488 000 »
9. Førstoffer	108 714 000 »
10. Tobakk	7 949 000 »
11. Oljefrø, -nøtter og kjerner	3 248 000 »
12. Dyre- og oljefett, olje og voks	50 324 000 »
13. Gjødning	262 042 000 »
14. Salt	816 656 000 »

En måned som vi tok opp fullstendig statistikk over alt de tok ut, viste at det dreide seg om tre og en halv til fire prosent av den ved meieriene innveide melkemengde. Resten gikk til de norske forbrukere og ble delt etter de fastsatte rasjoner. De som selv hentet melk på gårdene, holdt seg dessverre ikke etter noen rasjonering. Det måtte føre til en forfordeling om det skulle fortsatt.»

Tar man i tillegg til det ovenstående hensyn til de betydelige mengder av ernæringsstoff som tilfløt de såkalte «gode» nordmenn i form av danske- og svenskehjelp, så må det formentlig medgis at dr. Handagards uttrykksmåte var endog adskillig overdreven. Det ble klynket mer enn det etter omstendighetene var grunn til.

Hadde ikke okkupasjonsmakten vist større hjelpsomhet enn de som satt ved matbordene i London, hadde det norske folket gått til grunne under okkupasjonen. «Til sannheten hører også dette», som biskop Berggrav sa i en annen forbindelse i 1940.

Er det ingen her i landet som lenger husker — eller gidder huske — den avvisende holdning som Londonregjeringen inntok da det gjaldt spørsmålet om oversjøiske mat-tilførsler til den hjemmenværende norske be-

har noen lyst til det.

Platon.

Avdøde professor L. V. Bjørck uttalte dengang han holdt sin avgangstale som Københavneruniversitetets rektor: «Vi europeere er dus med Shakespeare og domkirken i Milano, en amerikaner er bare dus med en annen amerikaner.»

Etter den danske avis Fædrelandet.

Lærerpensjonen . . .

Fort. fra side 1

Etter 34 års tjenestetid oppnår en altså ikke nevneverdig mer enn alderstrygdede.

Det er ikke noen jeremiade. Bare nøkterne kjensgjerninger. Vi får ikke mer enn alderstrygden. Pensjonen var en illusjon.

Oslo-lærer.

Denne sak kan lett bli et nytt svart blad i sagaen om etterkrigstiden i Norge. Det er å håpe at Pensjonskassens øverste myndighet vil være vennlig å overveie å på nytt — når vedkommende erfarer hva den kan føre til. Det er sjelden for sent å gjøre en urett god igjen.

Red.

FOLK og LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark; kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgironr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo